

te krijgen. Ze kunnen zich vaak niet voorstellen hoe het voelt als aan je lichamelijke behoeften niet voldaan wordt, als je genegeerd wordt of als je eerder als patiënt dan als mens behandeld wordt. Ze hebben op de Bowery eten uitgedeeld aan de hongerigen, maar ze weten vaak niet wat er in je omgaat als mens, als je op straat van iemand anders eten krijgt. En zij die in de gevangenissen gewerkt hebben of rehabilitatiecentra opgebouwd, hebben dat systeem meestal niet zelf ondergaan, zoals Fleet Maull. Fleet zat een celstraf van vijftwintig jaar uit wegens drugdelicten. Terwijl hij in een federale gevangenis zijn straf uitzat, erkende hij wat het betekent te sterven in gevangenissen en begon hij overal in de VS en in Canada een netwerk voor stervensbegeleiding voor gevangenen uit te bouwen.

We hoeven natuurlijk niet allemaal opgesloten te worden om met gevangenen te kunnen werken, of te sterven om met stervenden te kunnen omgaan. Maar op een bepaalde manier sterven we toch: de beperkte ideeën die we over onszelf hebben, sterven af, en we worden ons bewust van onze grenzeloze eenheid met het universum en we erkennen wat is.

Ten slotte wil ik het hebben over het tegenovergestelde van erkennen wat is, namelijk verloochenen. Het beste verhaal dat ik ken over verloochening is dat van de jeugd van Shakyamuni Boeddha, de stichter van het boeddhisme. Bij de geboorte van de Boeddha ongeveer tweeduizendvijfhonderd jaar geleden in India, voorspelde een groot ziener aan zijn vader, de koning van de Shakyastam, dat zijn zoon ofwel een groot koning zou worden die alle Indiase stammen onder zijn gezag zou verenigen, ofwel zou uitgroeien tot een groot spiritueel leider. In de hoop dat zijn zoon een groot heerser zou worden, zorg-

de de koning ervoor dat het kind vanaf zijn geboorte het schitterende paleis waarin hij opgroeide, nooit verliet. In dat paleis was alles voorhanden wat de prins maar verlangde, elke vorm van luxe en comfort van die tijd. Maar zieke en oude mensen mochten er niet binnen en de prins kreeg geen toestemming om zich buiten de paleismuren te begeven.

Hij groeide op, trouwde met een wondermooie prinses en ze hadden samen een zoon. Maar uiteindelijk groeide de onrust in hem. Hij wou zien wat er zich buiten de muren van het paleis bevond. Daarom overtuigde hij zijn wagenmenner om hem te helpen 's nachts in het geheim het paleis te verlaten. De eerste nacht zagen ze een zieke langs de straat liggen. De jonge prins had nog nooit zoiets gezien. Hij vroeg zijn wagenmenner wat het was en die antwoordde: 'Dit is ziekte.' Na hun terugkeer in het paleis dacht de Boeddha lang na over wat hij gezien had. Ook de volgende nacht overtuigde hij zijn wagenmenner om met hem het paleis te verlaten. Nu kwamen ze een oude man tegen op straat. Ook oude mensen had de Boeddha nog nooit gezien en opnieuw vroeg hij zijn wagenmenner wat dit was. Die antwoordde: 'Dit is ouderdom.' Na hun terugkeer in het paleis dacht de Boeddha opnieuw lang na over wat hij gezien had. Ook de volgende nacht verlieten ze het paleis. Deze keer zagen ze een dode op straat liggen en de wagenmenner antwoordde op de vraag van de Boeddha wat dit was: 'Dit is de dood.'

De prins keerde terug naar het paleis. Hij was volledig overweldigd door wat hij gezien had. Hij had nog nooit te maken gehad met ziekte, ouderdom en dood. Hij werd almaar onrustiger. De dingen die hem vroeger blij hadden gemaakt, verloren hun betekenis. Hij zag zijn leven voor wat het was: een leven achter muren. Wat hij gezien had,